

QISHLOQ XO'JALIGI UCHUN AJRATILGAN SUBSIDİYALAR*Zuparov Sardor Obidovich**O'zbekiston Respublikasi Toshkent**Bank-moliya akademiyasi 2-kurs tinglovchisii*

Qishloq xo'jaligi uchun ajratilgan subsidiyalarni takomillashtirish qishloq xo'jaligini rivojlantirish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu subsidiyalar orqali qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilari uchun moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlari kengaytiriladi, innovatsion texnologiyalar joriy qilinadi va mahsuldorlikni oshirish imkoniyati yaratiladi. Subsidiyalarning samarali taqsimoti qishloq xo'jaligi mahsulotlarining tannarxini pasaytirish va raqobatbardoshligini oshirishda muhim o'rin tutadi.

Moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini diversifikatsiya qilish subsidiyalarning samaradorligini oshirish uchun zarur. Qishloq xo'jaligi texnikalari va texnologiyalarini sotib olishga mo'ljallangan subsidiyalar, kredit dasturlari va grantlarni birlashtirgan holda, moliyaviy resurslardan samarali foydalanish imkoniyatini yaratish mumkin. Ayniqsa, qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilariga mo'ljallangan imtiyozli kreditlar subsidiyalarni yanada samarali qilishda muhim rol o'ynaydi.

Innovatsion texnologiyalarni joriy qilish qishloq xo'jaligida subsidiyalarning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Zamonaviy sug'orish tizimlari, hosildorlikni oshiruvchi texnologiyalar va ekologik toza qishloq xo'jaligi usullarini subsidiyalash orqali nafaqat mahsulot sifatini yaxshilash, balki resurslardan oqilona foydalanishni ta'minlash mumkin. Elektron platformalar orqali subsidiyalarni monitoring qilish va fermerlarga ma'lumot yetkazish subsidiyalarni maqsadli taqsimlashni ta'minlaydi.

Hududiy ehtiyojlarga mos subsidiyalarni ishlab chiqish qishloq xo'jaligi rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Mintaqaviy xususiyatlarni inobatga olgan subsidiyalar, masalan, suv tanqis hududlarda zamonaviy sug'orish tizimlarini subsidiyalash yoki iqlimga mos o'simlik turlarini rivojlantirish, mintaqaning qishloq xo'jaligi salohiyatini oshiradi.

Xususiy sektor bilan hamkorlikni rivojlantirish subsidiyalarning samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Davlat-xususiy sheriklik loyihalari doirasida subsidiyalarni xususiy investitsiyalar bilan birlashtirish orqali qishloq xo'jaligi infratuzilmasini modernizatsiya qilish va yangi ish o'rinlari yaratish mumkin. Bu jarayon davlat tomonidan ajratiladigan moliyaviy resurslarni yanada samarali boshqarishga imkon beradi.

Xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlik qishloq xo'jaligi subsidiyalarini rivojlantirish uchun qo'shimcha resurslar jalb etish imkonini beradi. Xalqaro grantlar va texnik yordam orqali qishloq xo'jaligi mahsulotlarini eksport qilishga moslashtirish, ekologik qishloq xo'jaligi loyihalarini subsidiyalash va ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo'llab-quvvatlash mumkin. Bu nafaqat mahalliy qishloq xo'jaligi mahsulotlarining sifati va raqobatbardoshligini oshiradi, balki xalqaro bozorlarga chiqishni ta'minlaydi.

Ekologik barqarorlikni ta'minlash qishloq xo'jaligi subsidiyalarining ajralmas qismi bo'lishi lozim. Suv resurslaridan samarali foydalanishni qo'llab-quvvatlovchi subsidiyalar, qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish va organik o'g'itlardan foydalanishni rag'batlantirish orqali ekologik muvozanatni saqlash mumkin.

Subsidiyalarni boshqarish va monitoring tizimlarini kuchaytirish subsidiyalarning maqsadli taqsimlanishini ta'minlashga yordam beradi. Elektron platformalar va sun'iy intellekt texnologiyalarini qo'llash orqali subsidiyalarni olish jarayonini soddalashtirish va ularning samaradorligini baholash imkoniyatlari kengayadi.

Mijozlarga yo'naltirilgan strategiyalarni rivojlantirish subsidiyalar orqali fermerlarning iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi. Xususan, kichik fermer xo'jaliklarini qo'llab-quvvatlash, ekologik mahsulot yetishtirishni rag'batlantirish va qishloq joylarda moliyaviy xizmatlarga kirishni yaxshilash orqali subsidiyalarning iqtisodiy samaradorligi oshiriladi.

Hukumat tomonidan normativ-huquqiy bazani takomillashtirish subsidiyalarni samarali boshqarish uchun muhim omil hisoblanadi. Subsidiyalarni taqsimlash jarayonida qonunchilikning shaffofligini ta'minlash, davlat tomonidan subsidiyalarning maqsadli yo'naltirilishini nazorat qilish va fermerlar uchun qulay sharoit yaratish subsidiyalarning samaradorligini oshiradi.

Ushbu strategiyalar qishloq xo'jaligi subsidiyalarini samarali boshqarish, ularning ta'sirini kengaytirish va qishloq xo'jaligini rivojlantirishda moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Shu bilan birga, subsidiyalarni samarali boshqarish orqali iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va oziq-ovqat xavfsizligini kuchaytirish mumkin.

Subsidiyalarni strategik rejalashtirish qishloq xo'jaligi uchun ajratilgan mablag'larning samaradorligini ta'minlashning asosiy omillaridan biridir. Uzluksiz monitoring va natijalarning tahlili subsidiyalarni maqsadli va optimal taqsimlashga yordam beradi. Har bir mintaqa va sektor uchun alohida strategik reja ishlab chiqish subsidiyalar orqali qishloq xo'jaligi mahsulotlarining hosildorligini oshirish va ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlashni ta'minlaydi.

Ilmiy-tadqiqot faoliyatini subsidiyalash innovatsion qishloq xo'jaligini rivojlantirishning ajralmas qismi hisoblanadi. Subsidiyalar orqali ilmiy tadqiqot markazlari va oliy ta'lim muassasalarining faoliyatini qo'llab-quvvatlash orqali yangi texnologiyalar va usullarni ishlab chiqish, tajriba loyihalarini amalga oshirish va qishloq xo'jaligida zamonaviy yondashuvlarni joriy qilish mumkin. Bu, o'z navbatida, sektorning uzluksiz rivojlanishini ta'minlaydi.

Xususiy sektor investitsiyalarini subsidiyalash qishloq xo'jaligi infratuzilmasini modernizatsiya qilishda muhim o'rin tutadi. Davlat tomonidan taqdim etilgan subsidiyalar xususiy investitsiyalar bilan birlashtirilgan holda, yangi texnologiyalarni xarid qilish, qishloq joylarda infratuzilmani rivojlantirish va oziq-ovqat mahsulotlarining sifatini oshirish uchun foydalaniladi. Bu esa qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilariga zamonaviy sharoitlarda faoliyat yuritish imkoniyatini yaratadi.

Subsidiyalar orqali yosh fermerlarni qo'llab-quvvatlash qishloq xo'jaligi rivojlanishida yangi avlod tadbirkorlarini jalb etish uchun muhim vosita hisoblanadi. Yosh fermerlar uchun alohida dasturlar va grantlarni tashkil etish, ularga zamonaviy usullarni o'rgatish va moliyaviy yordam ko'rsatish qishloq joylarida ish o'rinlarini yaratishga va innovatsion yondashuvlarni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Sug'urta va xavf-xatarlarni boshqarish tizimlarini subsidiyalash qishloq xo'jaligi loyihalarining muvaffaqiyatli amalga oshirilishini ta'minlash uchun muhimdir. Subsidiyalar yordamida sug'urta dasturlarini qo'llab-quvvatlash fermerlarni tabiiy ofatlar va boshqa xatarlar oldida himoya qilishga yordam beradi. Bu esa fermerlarning iqtisodiy barqarorligini oshiradi va ishlab chiqarishni uzluksiz davom ettirishga imkon beradi.

Xalqaro bozorlarga chiqishni qo'llab-quvvatlash subsidiyalari qishloq xo'jaligi mahsulotlarini eksport qilishni rivojlantirish uchun zarur. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini xalqaro standartlarga moslashtirish, mahsulotlarni sertifikatlash va marketing xarajatlarini qoplash uchun subsidiyalar ajratish orqali milliy mahsulotlarning raqobatbardoshligi oshiriladi. Bu esa qishloq xo'jaligi sektorining umumiy iqtisodiy salohiyatini kuchaytiradi.

Subsidiyalarni raqamlashtirish orqali ularning taqsimoti va monitoringini avtomatlashtirish qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilari uchun qulaylik yaratadi. Elektron tizimlar yordamida subsidiyalarni taqsimlash jarayonini shaffoflashtirish, ma'lumotlarni real vaqt rejimida kuzatish va fermerlarga subsidiyalar haqida ma'lumot yetkazib berish moliyaviy jarayonlarni soddalashtiradi.

Resurslardan tejamkorlik bilan foydalanishni rag'batlantirish subsidiyalarning asosiy vazifalaridan biri bo'lishi lozim. Suv va energiya tejaydigan texnologiyalarni qo'llab-quvvatlash, ekologik toza usullarni joriy qilish va resurslardan

samarali foydalanishni ta'minlash orqali qishloq xo'jaligi sektorida ekologik barqarorlikni kuchaytirish mumkin.

Yuqorida ta'kidlangan barcha strategiyalar qishloq xo'jaligi uchun ajratilgan subsidiyalarni samarali boshqarish va sektorni uzluksiz rivojlantirish uchun asos yaratadi. Davlat tomonidan subsidiyalar tizimini takomillashtirish va innovatsion yondashuvlarni joriy qilish orqali oziq-ovqat xavfsizligini mustahkamlash va iqtisodiyotning barqarorligini ta'minlash mumkin. Bu esa mamlakatning umumiy iqtisodiy salohiyatiga sezilarli hissa qo'shadi.

Manbalar ro'yxati

1. Эргашев, Р.Х. "Қишлоқ хўжалиги иқтисодиёти." Қарши муҳандислик-иқтисодиёт институти. Узлуksиз таҳсил фойдаланиш учун.
2. Жураева, Гулчехра. "Қишлоқ хўжалик техникаларини тузилиши." Scienceweb, 2019. [Ссылка на публикацию](#).
3. "Қишлоқ хўжалиги иқтисодиёти." Самарқанд давлат ветеринария, чорвачилик ва биотехнологиялар университети.
4. Амиркулов, Ш. "Ўзбекистон қишлоқ хўжалигини иқтисодий ривожлантириш босқичлари ва унинг институционал шарт-шароитлари." International Journal of Economics and Innovative Technologies, 2024. [DOI](#).
5. . Karimov LA. "O'zbekiston iqtisodiy islohotlami chuqurlashtirish yo'lida"-T.: "O'zbekiston" 1995 y.
6. Jo'rayev F. "Qishloq xo'jaligi korxonalarida ishlab chiqarishni tashkil etish" - T.: «Istiqlol» 2004-344.